

ALCOHOL, DRUGS EN SEKSUEEL GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG IN DE HORECA

Hoe ga je als uitbater of barmedewerker om met de bezorgdheid over spiking en andere vormen van grensoverschrijdend gedrag?

De media bericht regelmatig over seksueel grensoverschrijdend gedrag in het uitgaansleven. Sommige verhalen gaan over drink spiking of needle spiking, een verschijnsel dat de gemoederen hoog kan doen oplaaien. Maar ook los van spiking is er een duidelijke link tussen het gebruik van alcohol of andere drugs, en incidenten waarbij mensen over hun eigen grenzen gaan, of over de grenzen van een andere uitgaander. Als horeca-uitbater of horeca-medewerker kan je je bezoekers hiertegen beschermen. Deze factsheet legt uit wat je daarvoor moet doen.

Drink spiking en needle spiking

De term spiking wordt gebruikt om aan te geven dat iemand alcohol of andere drugs toedient aan iemand, zonder dat die persoon zich hiervan bewust is of toestemming heeft gegeven. Bij 'drink spiking' gaat het om het ongemerkt toevoegen van een middel aan een drankje. 'Needle spiking' betekent dat iemand ongewild een psychoactieve stof toegediend krijgt door middel van een naaldprik of een inspuiting.

Het onderscheid tussen een vermoeden van spiking en iemand die door eigen gebruik over zijn of haar grenzen is gegaan, is niet altijd makkelijk te maken. Er bestaat weinig wetenschappelijke evidentie rond spiking. Toxicologisch onderzoek toont aan dat er zelden drugs gevonden wordt in het bloed of de urine van mensen die denken slachtoffer te zijn van spiking.

Toch is het belangrijk om bij een vermoeden van spiking **de bezoeker steeds serieus te nemen**. Stel de persoon gerust, en contacteer, indien nodig, de juiste hulpdiensten. Om paniek in je zaak tegen te gaan, vermijd je de letterlijke vermelding van spiking in de algemene communicatie, maar spreek je eerder over "onwel voelen".

Hoe incidenten vermijden?

Het goede nieuws is dat de stappen die je kan nemen om problemen met seksueel grensoverschrijdend gedrag te vermijden, ook een goede manier zijn om te werken rond het thema spiking. Het gaat om drie zaken:

- Door **verantwoord alcohol te schenken**, waak je erover dat mensen die al onderinvloed zijn van alcohol of andere drugs niet verder de controle verliezen.
- Door **omstaanders en personeel te sensibiliseren om te zorgen voor elkaar**, weten zij hoe te reageren wanneer seksueel grensoverschrijdend gedrag toch opgemerkt wordt in je zaak.
- Een **handelingsprotocol** uitwerken helpt iedereen om snel te kunnen ingrijpen wanneer zich toch een incident voordoet.

In wat volgt worden deze drie stappen elk verder uitgewerkt.

1) VERANTWOORD ALCOHOL SCHENKEN

Als barmedewerker heb je veel meer invloed op de sfeer in een club/café dan je denkt. Door verantwoord te schenken, kan je verschillende problemen voorkomen. Verantwoord schenken betekent dat je correct inschat of je iemand wel of niet alcohol mag geven, en je daar dan ook aan houdt. Onderstaande informatie geeft kort en bondig weer waarom verantwoord schenken belangrijk is, en uit welke stappen het verantwoord schenken bestaat. Een uitgebreide online training kan je gratis volgen via vormingen.vad.be.

Waarom is verantwoord schenken belangrijk?

- Te dronken klanten verzieken de sfeer voor iedereen (bv. agressie, anderen lastigvallen).
- Te dronken klanten kunnen een gevaar vormen voor de anderen in de omgeving (bv. in het verkeer).
- Overmatig alcoholgebruik kan leiden tot gezondheidsproblemen (bv. leverschade, kanker, hersenschade).

Wat zegt de wet?

- Je schenkt geen alcohol aan **min-16**-jarigen.
- Je schenkt geen sterkedrank aan **min-18**-jarigen.
- Je schenkt geen alcohol aan mensen die kennelijk **onder invloed** zijn van alcohol of andere drugs

Stappenplan als iemand alcohol bestelt

- Maak een inschatting van de leeftijd.
- Check voor signalen van dronkenschap (bv. wankelen, wazige blik).
- Vraag een leeftijdsbewijs wanneer de persoon jonger lijkt dan 21 jaar.
- Jij beslist of je de bezoeker alcohol schenkt, en of je al dan niet sterkedrank verkoopt.
- Beslis je om alcohol te verkopen? Schenk dan de juiste hoeveelheid in.

Weigeren alcohol te schenken, hoe doe je dat?

Weigeren om iemand alcohol te schenken is niet altijd makkelijk of leuk, toch is dit soms noodzakelijk! Indien je in zo een situatie terechtkomt, denk dan aan volgende tips:

- Wees altijd begripvol en leef je in.
- Wijs op de regels, de wet staat aan jouw kant.
- Bied een alternatief aan (bv. water, frisdrank, mocktail).
- Bied hulp aan indien nodig.

Wil jij als horeca-uitbater jouw personeel verder opleiden rond verantwoord schenken, Eerste Hulp Bij Drugsincidenten in het uitgaansleven, seksueel grensoverschrijdend gedrag of conflicthantering? [Bekijk dan hier ons aanbod van opleidingen.](#)

2) HOE REAGEREN BIJ SIGNALLEN VAN GRENDOVERSCHRJDEND GEDRAG

Iedereen die aanwezig is in een uitgaanslocatie zoals bezoekers, barmedewerkers, security, toilet personeel, ... neemt een rol als omstaander op. Los van de rol die jij tijdens de avond opneemt, is het belangrijk om te zorgen voor elkaar. Als je ziet dat een bezoeker geconfronteerd wordt met een situatie van grensoverschrijdend gedrag, dan kan je de volgende 5 stappen (5 A's) ondernemen.

1. **Anderen betrekken:** Spreek een verantwoordelijke, een vriend of een omstaander aan en werk samen.
2. **Afleidn:** Zorg voor afleiding.
3. **Afzonderen:** Haal de persoon waarbij je een vermoeden hebt dat er sprake is van grensoverschrijdend gedrag weg uit de situatie.
4. **Aanspreken:** Geef aan dat dit gedrag niet oké is.
5. **Aanwezig blijven:** Kan je niet onmiddellijk ingrijpen? Blijf in de buurt en help zo snel mogelijk.

Werk je alleen achter de bar? Probeer dan contact op te nemen met andere aanwezige collega's. Op voorhand weten welke stappen je kan ondernemen, zorgt voor geruststelling tijdens jouw shift.

[Om bezoekers te sensibiliseren kan je gebruik maken van sensibiliseringbeelden over de 5 A's achter deze link.](#) De 5 A's bevatten tips om als omstaander tussen te komen wanneer grensoverschrijdend gedrag plaatsvindt.

3) HANDELINGS-PROTOCOL BIJ INCIDENTEN

Een handelingsprotocol of stappenplan kan helpen om te reageren op situaties van overmatig alcohol- of druggebruik, seksueel grensoverschrijdend gedrag, paniek, of andere situaties waarbij iemand zich niet veilig voelt in de uitgaanslocatie. [Vind het sjabloon ter ondersteuning van de ontwikkeling van een handelingsprotocol via deze link.](#)

Los van het handelingsprotocol kan je starten met deze stappen:

ZORG VOOR VEILIGHEID

- Breng de persoon naar een plaats, weg van veel volk, waar hij of zij zich veilig voelt.
- Vraag aan een vriend of vertrouwenspersoon van de persoon om te allen tijde in de buurt te blijven.

LUISTER AANDACHTIG

- Luister aandachtig naar wat de persoon vertelt.
- Geloof altijd de persoon en vermijd vooroordelen (onder andere wanneer de bezoeker een vermoeden heeft gespiked te zijn).

- Vermoedt iemand gespiked te zijn, zonder dat er andere tekenen van grensoverschrijdend gedrag zijn? Dan kan je proberen de persoon gerust te stellen, door de emoties te kaderen in een groter geheel. Experimenteren met middelen, het einde van het schooljaar, bepaalde evenementen, tijdstip (midden in de nacht), de sfeer van het evenement, het type evenement, ... kunnen allemaal bijdragen aan een overweldigend gevoel. Let hierbij wel op de persoon steeds serieus te blijven nemen. De bedoeling is gerust te stellen, niet om een voorval of angst weg te wuiven.
- Wat voelt de persoon? Geef eventueel informatie over de verschillende effecten van producten? [Surf voor deze productinformatie naar de website van Safe 'n Sound.](#)

CONTACTEER DE HULPDIENTEN OF HET ZORGCENTRUM SEKSUEEL GEWELD

- Werd de bezoeker geconfronteerd met seksueel grensoverschrijdend gedrag? Contacteer indien aangewezen het dichtstbijzijnde zorgcentrum seksueel geweld.
- Als de bezoeker vermoedt dat er sprake is van spiking, contacteer dan (na het vrage van toestemming aan de persoon in kwestie) de politie.
- Bel een ambulance als er medische hulp nodig is (bijvoorbeeld bij bewusteloosheid).

VERDERE STAPPEN

Neem je graag nog meer initiatieven in het kader van het welzijn en de veiligheid van de bezoekers? Samen met de ondersteuning van **een lokale of regionale preventiewerker** kan je de eerste stappen zetten in het creëren van een veilige en positieve uitgaansomgeving.

Want er zijn nog meer initiatieven die je kan nemen om van jouw uitgaanslocatie een plaats te maken waar bezoekers in een veilige en positieve setting kunnen genieten. Het opleiden van het barpersoneel, het verspreiden van informatie over schadebeperkende maatregelen, en het zorgen voor veilig vervoer vormen de basis. De meest omvattende aanpak kan het opstellen van een alcohol- en drugbeleid zijn, waarmee je een duidelijk kader creëert voor de meeste situaties die betrekking hebben op middelengebruik. De methodiek **'Quality Nights'** helpt uitgaansgelegenheden en evenementen om al deze stappen te zetten. [Ontdek via deze link welke andere services je kan aanbieden die het welzijn en de veiligheid van de bezoekers verhogen.](#)

ALLES OVER MIDDELENGEBRUIK IN HET UITGAANSLEVEN

[Meer informatie vind je op de VAD-website.](#)

Aarzel niet om contact op te nemen met [Shawny Vanhoutteghem](#) voor verdere vragen.

Colofon

Redactie: Jochen Schrooten en Shawny Vanhoutteghem, stafmedewerkers VAD

Layout: VAD

Foto: Pixabay

V.U.: dr. H. Peuskens, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel

© 2022

VAD, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel

T 02 423 03 33 | vad@vad.be | www.vad.be

Ondernemingsnummer: 0424.327.587 | RPR Brussel

VLAAMS EXPERTISECENTRUM
ALCOHOL EN ANDERE DRUGS